

Briselē, 4.7.2019.
COM(2019) 318 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

Par Savienības iestāžu īstenošanas darba virzību pakāpeniskā īru valodas atkāpes samazināšanā

I. Ievads

1973. gadā, pievienojoties Eiropas Kopienām, Īrija lūdza nevis padarīt īru valodu par vienu no iestāžu oficiālajām valodām un darba valodām, bet gan tikai to, lai īru valodā tiktu iztulkoti līgumi un lai iedzīvotājiem būtu tiesības īru valodā sazināties ar iestādēm. Attiecīgi īru valoda netika pievienota oficiālo valodu un darba valodu sarakstam Regulā Nr. 1¹ un iestādes negatavoja un nepublicēja tiesību aktus īru valodā.

2005. gadā Īrija pieprasīja īru valodu padarīt par Savienības oficiālo valodu un darba valodu, ierosinot ierobežotu režīmu, kurā īru valodā tiktu sagatavotas tikai Eiropas Parlamenta (EP) un Padomes kopīgi pieņemtās regulas. Ar Regulu (EK) Nr. 920/2005², nosakot izņēmumu, ka īru valodā jāpagatavo tikai Eiropas Parlamenta un Padomes pieņemtās regulas, Padome šo statusu no 2007. gada 1. janvāra arī piešķīra. Izņēmums tika pieņemts uz pieciem gadiem, un pēc pārskatīšanas 2010. gadā tā piemērošana tika pagarināta vēl par pieciem gadiem, līdz 2016. gada 31. decembrim³. 2015. gadā Īrijas valdība, ievērojot pašas noteikto īru valodas lietošanas un zināšanu veicināšanas politiku, lūdza Padomei šā izņēmuma tvērumu pakāpeniski samazināt, lai no 2022. gada 1. janvārim to izbeigtu pavisam. Attiecīgi 2015. gada decembrī Padome pieņēma Regulu (ES, *Euratom*) 2015/2264⁴. Tā radās nepieredzēta situācija, ka iestādēm jāizveido jauns valodas režīms esošai dalībvalstij.

Regulas (ES, *Euratom*) 2015/2264 pielikumā šā izņēmuma pakāpeniska samazinājuma grafiks ir norādīts šādi:

- pirmais solis (no 2017. gada 1. janvāra) — Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas;
- otrais solis (no 2018. gada 1. janvāra) — Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumi;
- trešais solis (no 2020. gada 1. janvāra) — Padomes regulas un direktīvas un Padomes lēmumi bez noteikta adresāta; un
- ceturtais solis (no 2021. gada 1. janvāra) — Komisijas regulas un direktīvas un Komisijas lēmumi bez noteikta adresāta.

Regula prasa, lai līdz brīdim, kad izņēmuma piemērošana tiks pārtraukta, Komisija par šā grafika īstenošanu divreiz ziņotu Padomei. Par to, kā iestādēm veicies izņēmumu pakāpeniski

¹ Padomes 1958. gada 15. aprīļa Regula Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Ekonomikas kopienā lietojamās valodas (OV L 17, 6.10.1958., 385. lpp.), un Padomes 1958. gada 15. aprīļa Regula Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Atomenerģijas kopienā lietojamās valodas (OV L 17, 6.10.1958., 401. lpp.).

² Padomes Regula (EK) Nr. 920/2005, ar kuru groza 1958. gada 15. aprīļa Regulu Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Ekonomikas kopienā lietojamās valodas, un 1958. gada 15. aprīļa Regulu Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Atomenerģijas kopienā lietojamās valodas, un ar kuru ievieš pagaidu atkāpes no minētajām regulām (OV L 156, 18.6.2005., 3. lpp.).

³ Padomes Regula (ES) Nr. 1257/2010, ar ko pagarina ar Regulu (EK) Nr. 920/2005 ieviestos pagaidu izņēmuma pasākumus attiecībā uz 1958. gada 15. aprīļa Regulu Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Ekonomikas kopienā lietojamās valodas, un 1958. gada 15. aprīļa Regulu Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Atomenerģijas kopienā lietojamās valodas (OV L 343, 29.12.2010., 5. lpp.).

⁴ Padomes Regula (ES, *Euratom*) 2015/2264, ar ko pagarina ar Regulu (EK) Nr. 920/2005 ieviestos pagaidu izņēmuma pasākumus attiecībā uz 1958. gada 15. aprīļa Regulu Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Ekonomikas kopienā lietojamās valodas, un 1958. gada 15. aprīļa Regulu Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Atomenerģijas kopienā lietojamās valodas (OV L 322, 8.12.2015., 1. lpp.).

samazināt, Komisijai ziņojums jāsniedz vēlākais 2019. gada oktobrī. Pēc ziņojuma izskatīšanas Padome var nolemt pielikumā doto grafiku pārskatīt.

Vēlākais 2021. gada jūnijā Komisijai atkal jāziņo “par to, vai Savienības iestāžu rīcībā ir pietiekama kapacitāte, kas samērīga ar citām oficiālajām valodām paredzēto kapacitāti, piemērot Regulu Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Ekonomikas kopienā lietojamās valodas, un Regulu Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Atomenerģijas kopienā lietojamās valodas, bez izņēmuma no 2022. gada 1. janvāra”. Ja nav Padomes regulas, kurā norādīts citādi, izņēmumu beidz piemērot no 2022. gada 1. janvāra.

Šis **pirmais ziņojums par īstenošanu** novērtē panākumus, kas gūti no 2016. gada janvāra līdz 2019. gada vidum.

II. Izņēmuma pakāpeniskā samazināšanā gūtie panākumi

a. Sadarbība ar Īriju

Regulas (ES, *Euratom*) 2015/2264 īstenošanā iestādes un Īrija sadarbojas. Saskaņā ar Regulas 2. pantu “Īrijas iestādes un Komisija sadarbībā ar pārējām Savienības iestādēm regulāri tiekas, lai pārbaudītu, ka Savienības iestādēs darbā tiek pieņemts pietiekams skaits darbinieku, kuri pārvalda īru valodu, lai sekmīgi tiktu galā ar darba apjomu, pakāpeniski samazinoties izņēmumam .., un lai pārbaudītu ārējo pakalpojumu sniedzēju kapacitāti un izmantojumu ar nolūku rūpēties par to, lai tiktu pildītas Savienības iestāžu prasības attiecībā uz īru valodu”.

Attiecīgi tika izveidota **īru valodas izņēmuma pārbaudzības grupa**, kurā ir Savienības iestāžu un Īrijas valodu dienestu pārstāvji. Šī grupa darbu sāka 2016. gadā un darbosies līdz brīdim, kad beigsies regulas piemērošana. Tai ir divpakāpju struktūra:

- vadības līmenī reizi gadā tiekas Komisija (ko pārstāv Tulkošanas ģenerāldirektorāts) sadarbībā ar citām iestādēm un Īrija (ko pārstāv Kultūras, mantojuma un *Gaeltacht* departaments), lai pārbaudītu gūtos panākumus un apstiprinātu gada prioritātes šādās jomās:
 - attiecīga pieņemšana darbā iestādēs;
 - ārpalpojumu sniedzēju kapacitāte;
 - pastiprināta sadarbība attiecībā uz valodas resursiem; un
 - ar *acquis* pieejamību saistītas problēmas; turklāt
- izpildes līmenī vismaz divreiz gadā tiekas iestāžu valodu dienestu un Kultūras, mantojuma un *Gaeltacht* departamenta pārstāvji, kuri turpina darbu pie gada prioritātēm un par gūtajiem panākumiem ziņo vadības līmenim.

Kopš pieņemta attiecīgā regula, Komisija un Īrija Dublinā ir kopīgi organizējušas trīs ikgadējas īru valodai veltītas konferences.

Stāvoklis galvenajās jomās ir izklāstīts tālāk.

b. Tulkošana īru valodā

Iestāžu tulkošanas pieprasījumu veido, pirmkārt un galvenokārt, tiesību akti un pēc tam — saskaņā ar rīcībpolitiskām prasībām un citām saziņas prasībām — citi, nenormatīvi dokumenti. Pēc pirmajiem diviem soļiem 2017. un 2018. gadā (Eiropas Parlamenta un Padomes pieņemto direktīvu un lēmumu pievienošanas) iestādes īru valodā tulkoto tiesību aktu klāstu sāka paplašināt. **Pirmie divi soļi tika īstenoti visā pilnībā.**

Saskaņā ar Regulas (ES, *Euratom*) 2015/2264 4. apsvērumu, lai palielinātu Savienības darbībām veltītas informācijas pieejamību īru valodā, iestādes tulkoja arī citu saturu. Rēķinot klāt normatīvos dokumentus un šo papildu saturu, kopš 2016. gada iestādes⁵ **uz īru valodu izdarīto tulkojumu apjomu ir vairāk nekā divkāršojušas.**

Lai sagatavotos nākamajiem tulkojumu apjoma palielināšanas soļiem, kas paredzēti 2020. un 2021. gadā, Komisija pieprasījuma prognozes ir analizējusi pēc dokumentu veida. Prognozes liecina, ka no 2020. un 2021. gadā izdarītajiem soļiem izriet, ka no 2018. gada beigām līdz 2021. gadam dažās iestādēs tulkojumu **apjoms varētu vēlreiz divkāršoties**. Pēc aplēsēm, tiklīdz 2022. gadā izņēmuma termiņš beigsies, pārējais pieprasījums (piem., paziņojumi, konsultāciju un ziņojumu materiāls) Komisijas kopējo pieprasījumu pēc tulkojumiem īru valodā paaugstinās vēl par 40 %⁶. Sakarā ar to paredzams, ka pieprasījums pēc īru valodas būtiski augs arī visos pārējos valodu dienestos.

c. Īrvalodīgu darbinieku pieņemšana

Galvenais komponents, kas nosaka spēju īstenot Regulu (ES, *Euratom*) 2015/2264, ir **pieņemams īrvalodīgu darbinieku skaits**. Galveno problēmu, ko radītu izņēmuma beigas, proti, ka īru valodas speciālistu ir maz, iestādes un Īrija konstatēja 2015. gadā. Tāpēc, lai līdz 2022. gada 1. janvārim jaudu palielinātu, iestādes ieplānoja vairākus **Eiropas Personāla atlases biroja (EPSO) konkursus — 2016., 2018. un 2020. gadā.**

Aplēse tika veidota, ņemot vērā visu iestāžu darbā pieņemšanas vajadzības, kuru pamatā ir 2014. gada personāla komplektējuma rādītāji⁷. Kopš tā laika resursi ir pārskatīti un to kopums pašlaik tiek koriģēts, ņemot vērā gan štata darbiniekus, gan ārštata tulkošanas kapacitāti un valodas tehnoloģiju resursus. Lai tulkojumu apjomu īru valodā palielinātu, īru valodas kapacitātes kontekstā būtiski svarīgi ir — dažādās iestādēs dažādā apmērā — šos trīs galvenos aspektus arvien vēl palielināt un kombinēt.

Iestādes savos īru valodas departamentos turpina veidot jaunas amata vietas. Kopš 2015. gada beigām **īrvalodīgu štata darbinieku skaits no 58 ir audzis līdz 102.**

2016. gadā EPSO sāka organizēt konkursus GA⁸ rakstiskās tulkošanas tulkotājiem un asistentiem. Tulkotāju konkursā pieteikumus iesniedza 210 pretendenti, un tika atlasīti 10 veiksmīgi kandidāti, lai gan mērķis bija 62. Astoni no minētajiem 10 kandidātiem jau

⁵ ES iestādes ar lielākajiem tulkošanas dienestiem, t. i., Komisija, Eiropas Parlaments un Padome.

⁶ No 2016. līdz 2018. gadam tikai Komisijā vien tulkojumu apjoms augs apmēram no 8000 līdz 19 000 lapām; no 2018. gada līdz 2021. gadam tiek prognozēts pieaugums no 19 000 līdz 50 000 lapām, bet no 2022. gada — pieaugums no 50 000 līdz 83 000 lapām.

⁷ Komisijas sagatavotais finanšu pārskats Regulas (ES, *Euratom*) 2015/2264 pieņemšanas vajadzībām.

⁸ GA ir īru valodas ISO kods.

strādāja iestādēs⁹ uz terminēta darblīguma pamata, tāpēc tīrais kapacitātes pieaugums bija divi kandidāti. Konkursā uz rakstiskās tulkošanas asistentu vietām mērķis bija pieņemt darbā 13 speciālistus. No 118 pretendentiem konkursu sekmīgi izturēja deviņi, no kuriem seši jau strādāja iestādēs¹⁰ uz terminēta darblīguma pamata, tāpēc tīrais kapacitātes pieaugums bija trīs speciālisti.

2017. gadā *EPSO* organizēja konkursu uz jurista lingvista amatu. Konkursā pieteicās 26 pretendenti, no tiem sekmīgi bija trīs kandidāti.

2018. gadā *EPSO* organizētajā tulkotāju konkursā pieteicās 190 pretendenti un no tiem sekmīgi bija 15 kandidāti. Lai maksimāli palielinātu izredzes, ka atlases procedūra būs veiksmīga, pieteikumu iesniegšanas termiņš tika par 2 nedēļām pagarināts un tika mainīta pārbaucēju secība, lai tulkošanas testi notiktu pirms datorizētajiem testiem.

EPSO organizētie konkursi īru valodas lingvistiem joprojām piesaista pienācīgu interesi, tomēr iegūt veiksmīgus rezultātus atbilstoši prognozētajām vajadzībām joprojām ir problemātiski.

1. tabula. *EPSO* konkursi, 2016–2018

Gads	Konkurss	Pretendentu skaits	Tulkošanas testiem pieļautie pretendenti	Uz novērtēšanas centru uzaicinātie pretendenti	<i>EPSO</i> rezerves pretendentu saraksts	Mērķis
2016	Tulkotāji	210	43*	10	10	62
	Asistenti	118		28	9	13
2017	Juristi lingvisti	26	8	5	3	8
2018	Tulkotāji	190	114**	17***	15	72

* Pielāisti, pamatojoties uz datorizētiem testiem.

** Pielāisti, pamatojoties vienīgi uz pieteikumiem.

*** Novērtēšanas centrā integrēti datorizēti testi.

Lai kompensētu *EPSO* konkursu mazo devumu, iestādes ir arī daudz un aktīvi ieguldījušas **pagaidu darbinieku pieņemšanā darbā un apmācībā**, tādējādi palielinot tulkošanas kapacitāti. Kā alternatīvu pasākumu tās no 2015. gada līdz 2019. gada vidum īstenoja 14 pagaidu darbinieku atlases procedūras¹¹. Īrijas radītās papildu mācību iespējas un iestāžu veiktā pagaidu darbinieku apmācība ir pragmatiski risinājumi mazajam sekmīgo pretendentu

⁹ Četri Eiropas Parlamentā, divi Padomē un divi Komisijā.

¹⁰ Divi Eiropas Parlamentā, trīs Padomē un viens Komisijā (juridiskajā dienestā).

¹¹ Eiropas Parlaments: pa 1 — tulkotājiem attiecīgi 2016. un 2019. gadā un 1 — tulkošanas asistentiem 2017. gadā; 1 — juristiem lingvistiem 2017. gadā; Padome: pa 1 — tulkotājiem attiecīgi 2016., 2017. un 2018. gadā un 1 — tulkošanas asistentiem 2017. gadā; 1 — juristiem lingvistiem 2017. gadā. Komisija: pa 1 — tulkotājiem attiecīgi 2017., 2018. un 2019. gadā; Eiropas Savienības Tiesa: 1 — īru valodā runājošiem juristiem lingvistiem 2017. gadā un 1 — korektoriem 2018. gadā.

skaitam *EPSO* konkursos. Turklāt 2019. gada sākumā *EPSO* sāka tulkotāju līgumdarbinieku atlases procedūru.

Lai gan izņēmums neattiecas uz **mutisko tulkošanu**, vērā jāņem arī tā, jo tulki parasti veido daļu no tā paša potenciālo darbinieku kopuma. Pietiekams skaits tulku jāpiesaista visās ES iestādēs, lai apmierinātu pieprasījumu pēc īru valodas pēc izņēmuma termiņa. Pieprasījumu attiecībā uz mutisku tulkošanu iestādes spējušas apmierināt tikai attiecībā uz tulkošanu no īru valodas (“pasīvā īru valoda”). Komisijas Mutiskās tulkošanas ģenerāldirektorāts (*SCIC* ĢD) to paveicis, izmantojot pakalpojumus, ko sniedz trīs pastāvīgi štata tulki (divi pasīvās un viens — aktīvās īru valodas tulks) un pietiekams skaits akreditētu ārštata tulku, kurus iespējams piesaistīt Komisijas, Padomes, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) un Eiropas Reģionu komitejas (RK) vajadzībām. Četrās *SCIC* ĢD apkalpotajās iestādēs mutiskās tulkošanas pieprasījumu skaits attiecībā uz īru valodu no 20 pieprasījumiem 2011. gadā ir samazinājies līdz četriem 2018. gadā un diviem (līdz šim) 2019. gadā. Līdz šim *SCIC* ĢD mutisko tulkošanu uz īru valodu (“aktīvā īru valoda”) nodrošināt nav lūgts, un vēstuli apmaiņā starp *SCIC* ĢD un Īrijas valdības Kultūras, mantojuma un *Gaeltacht* departamentu tas ir nepārprotami atzīts. Pašlaik Eiropas Parlamentā (tāpat kā Īrijas parlamentā) mutiskā tulkošana vienīgi no īru valodas (nevis īru valodā) plenārsēdēs (arī nakts sēdēs) un citās sanāksmēs tiek nodrošināta, pamatojoties uz iepriekšēju paziņojumu. Tiesai īrvalodīgi štata tulki nav nepieciešami, jo īru valodā neviena lieta Tiesā nekad nav ierosināta.

Publikāciju birojam (PB) ir vajadzīga īrvalodīgu speciālistu kapacitāte asistentu līmenī **valodas rediģēšanas un korektūras vajadzībām**. PB pašlaik ir viens īrvalodīgs pagaidu darbinieks, un PB mērķis ir kapacitāti attiecībā uz īrvalodīgiem speciālistiem pakāpeniski paaugstināt, lai šajā ziņā pielīdzinātos lielākajai daļai citu valodu. Ņemot vērā amata vietu mazo skaitu un specifiku, *EPSO* konkursu atsevišķi tikai Publikāciju biroja vajadzībām organizēt nav lietderīgi.

Lai sagatavotu kandidātus darbam iestādēs un palielinātu pieņemšanu darbā, **būtiskus pūliņus ir pielikusi arī Īrija**. Kopš 2007. gada Īrija galvenokārt iniciatīvā “Labākas īru valodas prasmes” ir izstrādājusi vairākus universitātes līmeņa īru valodas kursus un studiju kursus, kuros izmanto īru valodu. 2015. gadā Īrija izveidoja Ekselences centru darbam ar īru valodu Eiropas Savienībā, lai veicinātu saskaņošanu starp terciārās izglītības iestādēm, kas piedalās šajā iniciatīvā. Turklāt 2015. gadā Īrija rezervēja budžetu 4,7 miljonu EUR apmērā, no kura paredzēts līdzdalīgajās iestādēs astoņos gados izveidot 15 jaunus specializētus studiju kursus. Tagad visos studijuursos, ko finansējusi minētā iniciatīva, arī tiesību zinātņuursos, tiek nodrošinātas mācības kādā trešajā ES valodā un ir ietverti psihometrisko prasmju moduļi, kas palīdz studentus sagatavot *EPSO* konkursiem. Komisija ir palīdzējusi izveidot un joprojām atbalsta Īrijas Valsts universitātes (Golveja) maģistra kursu konferenču mutiskajā tulkošanā.

2016.–2018. gadā Īrija un pašas iestādes **popularizēja darbu iestādēs īru valodas speciālistiem**, izmantojot reklāmas kampaņas, karjeras dienas, universitāšu apmeklējumus un Īrijas universitāšu studentu vizītes iestādēs, īpašus pasākumus, avīžu rakstus un radio intervijas. Ikgadējās konferences Dublinā pievērsās rakstiskai un mutiskai tulkošanai īru valodā un informēja par iespējām un par to, kāda profila īrvalodīgi darbinieki iestādēm ir nepieciešami. Lai uzrunātu vairāk īrvalodīgu jauniešu, Komisija un Īrija 2017. gadā uzsāka

organizēt īpašu jauno tulkotāju konkursu īru valodā runājošajiem vidusskolas (vecāko klašu) skolēniem. 2018. gadā šajā konkursā piedalījās kopskaitā 21 skola.

Kopumā, lai gan ir veikti vairāki pragmatiski *sui generis* pasākumi, kuru nolūks ir palielināt rakstiskās un mutiskās tulkošanas kapacitāti īru valodā, līdzšinējā pieredze liecina, ka nākamajos trijos gados joprojām būs jāpieliek būtiski pūliņi, lai apmierinātu prognozētās vajadzības.

d. Ārpakalpojuma sniedzēju kapacitāte

Iestādes **dažādā mērā tulkošanas darbā izmanto ārpakalpojumus**. Apjoma ziņā lielākais ārpakalpojumu izmantotājs ir Komisija. Lai papildinātu štata kapacitāti, iestādes plāno vairāk izmantot Īrijas ārštata tulkošanas tirgu.

Pārskata periodā Komisija un Eiropas Parlaments organizēja papildu **uzaicinājumus iesniegt tulkošanas pakalpojumu piedāvājumus**, lai palielinātu kapacitāti un uzlabotu tās izmantošanu un kvalitāti. Komisijas jaunie līgumi stājās spēkā 2018. gada jūlijā. Sākotnējie rezultāti iepriecina, tomēr ārpakalpojumā nosūtītais apjoms joprojām ir tikai sīka daļa no tā, kas nepieciešams, lai varētu apmierināt pieprasījumu pēc izņēmuma termiņa beigām. 2018. gada novembrī Eiropas Parlaments ar Padomes, Revīzijas palātas, EESK un RK līdzdalību organizēja uzaicinājumu piedalīties līgumu konkursā. 2019. gada martā Eiropas Parlaments organizēja vēl vienu uzaicinājumu piedalīties ārštata tulkošanas līgumu konkursā, tai skaitā īru valodā. 2019. gada maijā arī Komisija publicēja jaunu uzaicinājumu piedalīties ārštata tulkošanas līgumu konkursā, tai skaitā attiecībā uz īru valodu. Šīs procedūras vēl nav beigušās. Pārskata periodā tika organizēti ārpakalpojumu sniedzējiem paredzēti **informatīvi pasākumi** par iespējām sadarboties ar Komisiju. Lai sasniegtu pēc iespējas vairāk ārpakalpojumu sniedzēju, tika organizēti gan vebināri, gan pasākumi klātienē. Pašreizējām un turpmākajām līgumtulkojumu vajadzībām bija veltīta lielākā uzmanība ikgadējā konferencē Dublinā 2018. gadā.

Komisijas tulkošanas dienestiem (SCIC ĢD), Eiropas Parlamentam un Tiesai ir pieejami **11 tādu akreditētu ārštata tulku pakalpojumi, kas tulko no īru valodas**, taču tikai 5 no viņiem pārvalda aktīvo īru valodu. Akreditācijas testos 2016., 2017. un 2019. gadā veiksmīgi kandidāti netika iegūti.

2019. gada aprīlī PB organizēja ārpakalpojuma sniedzējiem paredzētu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus. Tā kā netika saņemts neviens piedāvājums, uzaicinājums iesniegt piedāvājumus tiks atkārtots.

e. Īru valodas resursi

Tulkošanas kapacitāte ietver arī valodas resursus. Iestādes un Īrija turpinājušas GA *IATE*¹² **terminoloģijas** projektu, kas darbojas jau vienpadsmito gadu un kam Īrija ir apstiprinājusi

¹² Terminoloģijas datubāze, ko izmanto visas institūcijas un kas daļēji ir pieejama arī publiski.

finansējumu līdz 2021. gada beigām. Projektā ir sagatavoti 65 592 ieraksti (salīdzinājumā ar 56 860 ierakstiem 2015. gadā). Iestādes ir sākušas sadarboties ar Īriju, lai tur izveidotu terminoloģijas tīklu, kurā piedalītos dažādu jomu īrvalodīgi speciālisti.

Efektīvu tulkošanas pakalpojumu sniegšanā liela nozīme ir **datorizētiem tulkošanas** rīkiem un mašīntulkošanai. To pamatā ir divvalodu vai daudzvalodu krājumi, bieži vien — uz iepriekšējiem tulkojumiem balstītu tulkošanas atmiņu veidā. Iestāžu **tulkošanas atmiņu** bankā *Euramis* pašlaik ir aptuveni 5,8 miljoni segmentu, kas tulkoti no īru valodas un īru valodā (salīdzinājumā ar 3,5 miljoniem 2015. gadā). Tā ir aptuveni desmitā daļa no 30–50 miljoniem segmentu, kas ir lielākajai daļai citu valodu pāru.

Īrija ir apņēmusies iestādēm nodrošināt tulkošanas atmiņas, kurās būs ietverti nacionālo tiesību aktu tekstu angļu un īru valodas pāra segmenti. Iestādes un Īrija ir sagatavojušas nolīgumu, kas vēl jāpabeidz.

2018. gada martā Komisijas *eTranslation* sistēmā¹³ īru valodai tika izveidota **mašīntulkošanas** sistēma, kuras pamatā ir neirontulkošanas tehnoloģija, un tā ir pieejama gan ES, gan Īrijas iestādēm. Tomēr mašīntulkošana ir atkarīga no datiem, savukārt dati tiek iegūti no *Euramis*, tāpēc īru valodas sistēmu apmācībai tiek izmantots salīdzinoši mazs datu apjoms, un tāpēc īru valodā mašīntulkošanas rezultāti nav tik labi kā citās valodās. Iniciatīvas “Eiropas valodas resursu koordinācija” mērķis ir savākt vairāk valodas datu, ar kuriem minētās sistēmas uzlabot.

PB ir sadarbojies ar Īrijas valdību un Īrijas iestāžu lingvistu grupu, lai ar jaunajiem oficiālajiem standartiem attiecībā uz īru valodu saskaņotu iestāžu noformēšanas rokasgrāmatu. PB ir arī datorizēti korektūras lasīšanas rīki, kas pielāgoti izmantošanai *Oficiālā Vēstneša* tekstiem īru valodā. Tie tiek paplašināti, lai aptvertu judikatūru īru valodā.

f. Ar *acquis* pieejamību saistītas problēmas

Īru valoda ir pirmā oficiālā valoda un darba valoda, kurā iepriekš nav tulkots ES tiesību aktu kopums (*acquis*). Pašlaik *acquis* ir aptuveni 160 000 (*Oficiālā Vēstneša*) juridisko tekstu lapu un tas ir svarīga iestāžu tulkošanas atmiņas daļa un bagātīgs terminoloģijas avots. Lai risinātu to, ka nav versijas īru valodā, Komisijas juridiskais dienests ir sagatavojis prioritāšu sarakstu, kurā ir aptuveni 11 000 lapu — pamata tiesību aktu un tādu tiesību aktu konsolidēto versiju —, kurus īru valodā iztulkot būtu visvērtīgāk. Iestādes tos kopīgi tulko, cik vien ļauj resursi. Līdz šim tās ir iztulkojušas aptuveni 4697 lapas. Tomēr minētie tulkojumi nav autentificēti un ir paredzēti tikai tam, lai uzlabotu tulkošanas atmiņas un darba efektivitāti. Tiesa tulko judikatūras un tekstu segmentus/frāzes, kas bieži atkārtojas tās tekstos.

Lai papildinātu iestāžu pūliņus, kopš 2018. gada septembra **Īrija finansē *acquis* tulkošanas prakses programmu**. Līdz 2021. gadam piešķirtais budžets tika pieņemts, lai finansētu, ka galveno iestāžu tulkošanas dienestos katru gadu uz pieciem mēnešiem stažējas 12 kandidāti (Eiropas Parlamentā, Padomē un Komisijā divreiz gadā pa diviem). 2018. gada septembrī un oktobrī darbu pirmajā kārtā sāka tikai četri no plānotajiem sešiem praktikantiem (divi Eiropas

¹³ *eTranslation* (kādreizējais *MT@EC*) nodrošina mašīntulkošanu Komisijas ģenerāldirektorātiem, kā arī citām iestādēm un dalībvalstīm (publiskām struktūrām).

Parlamentā, viens Padomē un viens Komisijā), savukārt trīs praktikanti iesaistījās otrajā kārtā 2019. gada martā (divi Komisijā un viens Padomē). Īrija piekrita programmā iekļaut EESK un RK, un 2019. gada martā viens praktikants sāka strādāt apvienotajās komitejās. 2019. gada aprīlī Īrija palielināja dotāciju¹⁴, lai 10 mēnešus (no 2019. gada oktobra) varētu izvietot pavisam 10 praktikus (divus Komisijā, trijus, no tiem vienu korektoru, Eiropas Parlamentā, divus praktikus Padomē, divus praktikus EESK un RK un vienu praktiku PB).

¹⁴ No 120 000 EUR līdz 200 000 EUR.

III. Secinājumi

Iestādes ir visnotaļ apņēmušās īstenot Regulu (ES, *Euratom*) 2015/2264. To sadarbība ar Īriju ir veicinājusi panākumus visās šajā regulā noteiktajās jomās. Tās ir veiksmīgi īstenojušas pirmos divus palielināšanās soļus (aptverot Eiropas Parlamenta un Padomes pieņemtās direktīvas un lēmumus) un kopš 2016. gada tulkojumu apjomu īru valodā ir vairāk nekā divkāršojušas.

Lai padarītu štata kapacitāti stabilu un pietiekamu, pārskata periodā tika organizēti četri *EPSO* konkursi, kuros 2017. gadā tika izraudzīti tikai 10 tulkotāji un 9 asistenti un 2019. gadā — 15 tulkotāji un 3 juristi lingvisti. Kopš 2015. gada beigām iestādes īrvalodīgu štata darbinieku skaitu ir palielinājušas no 58 līdz 102. Neatkarīgi no šiem būtiskajiem un kopīgajiem pūliņiem progress ir lēnāks, nekā plānots, jo ir maz īru valodā runājošu lingvistu un maz sekmīgu pretendentu *EPSO* konkursos. Lai kompensētu *EPSO* konkursus izturējušo kandidātu deficītu, tika organizētas četrpadsmit pagaidu darbinieku pieņemšanai paredzētas atlases procedūras, kuru rezultātā paredzēts pagaidu darbs ar darbinieku apmācību uz vietas.

Lai papildinātu štata kapacitāti un palielinātu iestādēm pieejamo ārpalpojuma sniedzēju skaitu, Komisija un Eiropas Parlaments organizēja papildu uzaicinājumus piedalīties īru valodas ārstata tulkošanas pakalpojumu konkursos, kā arī ārstata tulku akreditācijas testus.

Tika gūti panākumi īru valodas tehnoloģisko resursu uzlabošanā, un *eTranslation* sistēmā radīta jauna angļu-īru valodas neirontulkošanas sistēma, lai gan pašreiz krājumi un atmiņas joprojām ir salīdzinoši pieticīgi. Lai palielinātu pieejamos valodas datu resursus, tika sagatavots iestāžu un Īrijas nolīgums par dalīšanos ar Īrijas valsts tiesību aktu bilingvālajiem krājumiem, kas vēl nav līdz galam noslēgts. Iestādes un Īrija arī turpināja darbu pie *IATE* terminoloģijas projekta.

Tulkošanas pieprasījuma prognozes liecina, ka, lai īstenotu 2020. un 2021. gada soļus, būs vajadzīga daudz lielāka kapacitāte. Kopējais pieprasījums bez izņēmuma no Regulas Nr. 1 aptver ne vien tiesību aktu, bet arī rīcīpolitisku dokumentu, paziņojumu, konsultāciju un ziņojumu materiāla tulkošanu. Jāņem vērā arī mutiskās tulkošanas vajadzības. Iestādēm sinerģiski ar Īriju būs jāpieliek lieli pūliņi, lai izveidotu pietiekamu kapacitāti, kura spētu apmierināt prognozētās vajadzības. Kopš vajadzību skaitliskās novērtēšanas 2015. gadā resursi ir pārskatīti. Pastāvīgi tiek koriģēts resursu kopums, tāpat arī pārskatīts, cik tieši personāla vajadzīgs. Lai palielinātu tulkojumu apjomu īru valodā, ir būtiski turpināt palielināt un kombinēt — dažādos apmēros dažādās iestādēs — visus trīs kapacitātes galvenos aspektus: štata darbinieku pakalpojumus, ārstata tulkošanas pakalpojumus un valodas tehnoloģiju resursus.

Līdz 2021. gada jūnijam Komisija Padomei iesniegts vēl vienu ziņojumu par to, vai iestādēm ir pietiekama kapacitāte, salīdzinot ar citām oficiālajām valodām, lai no 2022. gada 1. janvāra Regulu Nr. 1 piemērotu bez izņēmuma.